

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za jeden mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tujce dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne osira. — Za osnanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnishtvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, osnanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Ministrstvo za uk in bogočastje pa slovenski profesorji.

Dasi je odstopilo ministrstvo Clary, katero se je predstavilo kot neutralno, bi vendar radi izpregovorili še nekaj besed o njegovem razmerju do Slovanov in razjasnili jedno stran tega razmerja, namreč na polju šolstva, ker smo prepričani, da bo nastopno ministrstvo ravnalo po istih načelih, saj bo zopet uradniško, in uradniško ministrstvo nam Slovanom ne more biti pravično, ker je preveč navdahnjeno birokratskega duha. Znani so napor Slovencev na polju šolstva, povdarja se večkrat, koliko tisoč otrok je v Istri brez pouka v materinščini, koliko let se je v Gorici in v Trstu treba bilo bojevati za ljudske šole. Sedanja vlada nam je ravno tako nasprotna, kakor so bile vse poprejšnje. Naklonjenost vlade pa se razvidi tudi iz raznih drugih pojavov, ki se pogostoma razpravljajo po časnikih. Dasi imamo Slovenci, ali prav za prav slovenska vseučilišna mladina dve podporni društvi, jedno na Dunaju in drugo v Gradcu, nam Slovincem vendar nedostaja na vseh koncih akademično izobraženega naraščaja. Da si mladina izbere ta ali drugi stan, odvisno je poleg osebnih vzrokov tudi od resničnega ali namišljenega ugodnega gmotnega napredka, ki se ga dotičnik nadeja v tem ali drugem stanu. Mi Slovenci smo pač povprek prepričani, da na višje stopnje pride lože Nemeč nego Slovenec, ker je višja birokracija naš najhujši nasprotnik. V zadnjih letih se je mnogo tožilo o nedostajanju učiteljskega osebja za srednje šole; ta nedostatek je v Avstriji sploh priznan in ga občutijo tudi druge narodnosti. „Deutsche Zeitung“ je dne 1. novembra ob priliki povišanja nekaterih ravnateljv in profesorjev v višje činovne rede objavila zanimljiv sestavek z naslovom! „Der Lehrmangel an unseren Mittelschulen“. Ta list omenja, da smo v tem pogledu dospeli zdaj na isto stališče, na

katerem smo bili 1849. l. Učna uprava da se prè bavi s tem prašanjem, da pa noče ali ne more znati pravega vzroka temu žalostnemu pojavu. „Wohllollen oder auch nur eine halbwegs humane Gesinnung gegen die „Lehrindividuen“ war ihr seit jeher fremd.“ Da bi ministrstvo za uk in bogočastje več slušateljv privabilo v modroslovske fakultete, je odločilo, da pridejo profesorji — seveda „zaslužni“ — po 10 letih v 8. in po 20 letih tudi v 7. činovni red, in je v zadnjih dveh mesecih v vsej Cislajtaniji pomaknilo prav mnogo ravnateljv, profesorjev, vadničnih učiteljv in učiteljic v višje razrede. Tistim, ki ne poznajo zakona o plači profesorjev, bodi povedano, da se povišajo pri tem odlikovanju samo službene doklade za 40—50—60 gl. na leto, ki se ne vštejejo v penzijo, da je torej gmotna korist prava „beračija“, posebno pri tistih, ki so pri ali po 30. letu svojega službovanja. Senior vseh slovenskih profesorjev v službi je zdaj prof. Janez Majciger, ki je rojen 1829. l., torej 70 let star. Guten Appetit, Herr Professor! V Slovincih so bili naprej pomaknjeni ti-le profesorji: Žakelj (definitivno nastavljen 1859) in Pleteršnik (1865) v Ljubljani, Majciger (1858) v Mariboru, Šantl (1872) in Plohel (1871) v Gorici, Krašna (1869) v Gradcu in dr. Primožič (1880) na Dunaju, ter profesorja na učiteljskih Apih (1877) in Vil Zupančič (1872) v Ljubljani. Zakonito število let, da bi mogli tudi biti povišani, imajo ti-le Slovenci: Stritar (1875) na Dunaju, Brolih (1873) in Lavtar (1873) v Mariboru, Sket (1878) in Scheinig (1877) v Celovcu, Kosi (1878) v Celji, Vodušek (1869), T. Zupan (1869), Borštnar (1871), Wester (1871), Breznik (1874), Karlin (1876), Rutar (1879), Levec (1877) in Vodeb (1872) v Ljubljani, Koprivšek (1874) v Novem mestu in Komljanec v Kočevju, Čebular (1872), Berbuč (1874), Ivančič (1877) v Gorici, Glaser (1872) v Trstu, Hauptmann (1876) v Gradcu. Povišanih je 9, prezrtih je 22. Povišani dr. Primožič na Dunaju še

nima zakonitega števila let. „Deutsche Zeitung“ mu očita „Unbedeutenheit“ in smatra njegovo povišanje za koncesijo Slovincem. Trije ravnateljji, službujoči na Slovenskem, Peter Končnik v Celju in Henrik Gross in Schreiber v Gorici so prišli v šesti činovni red, dočim so prezrti vsi slovenski ravnateljji na Kranjskem: Senekovič (1874) Wiesthaler (1874) in Detela (1876); prezrti so vsi ravnateljji učilišč, Fr. Hubad v Ljubljani, Schreiner v Mariboru in Križnic v Gorici, vsi s primernimi leti. Nemški list piše o teh povišanih nemških profesorjih: „Das Schlimmste aber ist, dass verdiente Schulmänner, ja Leute vom wissenschaftlichen Ruf, die mit der Mehrzahl der Beförderten gleichen Dienstalters sind, einfach übergangen wurden, einzelne von ihnen vielleicht deshalb, weil sie sich gegen die Afterpaedagogik, auch Bureaupaedagogik genant, ablehnend verhalten, obgleich sie sonst durch aus gewissenhafte Lehrer, und vor Allem ehrenwerthe Charaktere sind. Kurzum weder das Dienstalter noch das persönliche Verdienst ist als Grundsatz bei der in Rede stehenden Beförderung durchgeföhrt.“ Mislmo, da te besede še mnogo bolj veljajo o slovenskih profesorjih. Med Slovenci je povišanih devet profesorjev; med temi so trije profesorji, Majciger, Pleteršnik in Apih. Morda se razvidi, da mladi profesorji pisateljji niso po godu. Mi sodimo, da dijakom vsekako profesor pisatelj bolj imponira nego suhi profesor.

Zanimljivo je, kaj italijanski list „L' Istria“ (v Poreču) z dne 9. decembra pravi o tem predmetu. Na prvi strani ima sestavek: „A proposito di certe promozioni“, in omenja, da sta v vsej Istri odlikovana samo dva, Tilgner z nemške gimnazije v Pulju (1877) in Belušič iz Kopra. O prvem pravi, da je „tedesco“, o drugem „slavo . . . e della piu bell' acqua; prvi je porojen v Zadru in je izprašan iz italijanščine, latinščine in grščine; drugi je izprašan iz navtike in matematike za nav-

tične šole; mislimo da nima vseučilišnih studij in izpitov in učiteljuje na učiteljski v Kopru. List pravi dalje, da imajo pod sedanjo vlado vselej prednost sbraitatori slavi = „slovanski širokoustneži. Posebno na Primorskem se vidi, kako prednost imajo tam Slovani, da si so v v večini! Na Dunaju je gotovo dosti odličnih profesorjev, ker službovanje na Dunaju smatrajo profesorji in vlada za odlikovanje in marsikateri se tam po pravici čuti zapostavljenega. V Hegelgasse na Dunaju je ženska pripravnica, na kateri služi med drugimi tudi Rosa Platter, ki je bila tudi povišana do dostojanstva „Oberstlieutenanta“; na Dunaju pa služi tudi naš Josip Stritar in njega ni našla ministerialna „gnada“. O Stritarju je znano, da je visoko spoštovan od učiteljv-tovarišev in od dijakov.

Predno izrečemo svojo končno sodbo, navedimo še jeden stavek iz „Deutsche Zeitung“; in ta slove: „Es genügt dieses neueste Kabinetstück österreichischer Protectionswirtschaft einfach angenagelt zu haben und die ministerielle Willkür, die einzelne verhältnismässig junge Professoren, welche sich in keiner Beziehung hervorgethan haben, auszeichnet, anderen verdienten ältern Lehrern aber diese Auszeichnung versagt, als eine Beleidigung des gesammten Mittelschullehrstandes hinzustellen.“

Ker sta se nemški in italijanski list pečala s to stvarjo, smo mi smatrali za svojo dolžnost nekoliko vrstic posvetiti temu predmetu. Naše mnenje na kratko je to. Tisti profesorji slovenske narodnosti, kateri si žele dve zvezdici na zlatem „krogelcu“, naj naprosijo Roso Platterico na Dunaju, da v prihodnjih počitnicah otvori „Fortbildungscours für die 7. Rangklasse“ drugi profesorji pa naj odklonijo to dvomljivo odlikovanje.

V Ljubljani, 28. decembra.

K položaju.

V „Reichswehr“ smo čitali izvajanja neimenovanega poljskega parlamentarca, ki

LISTEK.

Osveta.

Spisala Klara Müller.

Zmagala si torej, Marijana.

Leto dnij sva bojevali vroč, blazen, brezglasen boj, s škripajočimi zobmi, oko v oko, prsi na prsih, tiho, strašno borbo, ki je izžela iz najinih src zadnjo žarečo kapljo krvi ter jo gnala po pokajočih žilah — in ti si ostala močnejša — in sedaj si zmagala.

Vse leto, Marijana!

Binkošti so danes, in na svetu naj bi bilo samo veselje. Toda z zaspanega neba pada brezglasno in v navpičnih stremenih dež, in vsi grmi španskega bezga se tope v solzah. Pojdi torej ter natrgaj šopek bezga in vtakni ga v benečansko čašo, katero sem ti podarila preteklo poletje, ko sva se začeli tikati — ali še veš, Marijana? — in postavi rosno kupo na njegovo pisalno mizo . . .

Morda šine nasmehljaj preko njegovih potez, ko bode sesal v sé vonj cvetočega bezga —

Zmagala si, Marijana — in ti ne veš tega!

Kako se trese vse v tebi pred temi poletnimi dnevi, kateri pridejo! Kako se tresese pred menoj! Kajti v teh dneh bo on

pri meni! In da ne poznaš svoje zmage, da ne vidiš, kako sem se ti umaknila, da se moraš še danes tresti v strašnem naporu vseh svojih moči, dasi nimaš več nasprotnice, — temu se moram smejeti, Marijana — in to naj bo moja osveta.

Kajti jaz sem osveteželjna — osveteželjna — oh!!

Solz ne poznam, in nad bezgovimi gromovi tam zunaj se smejem. Jedenkrat v svojem življenju sem jokala: od besne sreče, jedenkrat — pred letom — v njegovem objemu — in to srečo si ti poteptala v nič! . . .

Marijana, kaj mu daš za srečo, katero si mu uničila?

Zlomila si ga popolnoma. Jaz pa začujem zoper tebe grozno obtožbo. — Njegova žena, mati njegovega otroka si, radi katerega te ni ostavil. Ti skrbiš zanj, mu strežeš, ter posluškuješ njegovo najtišjo željo . . . in posegaš s svojo brutalno roko v nežne strune njegove umetniške duše, brez usmiljenja, brez premisleka žrtvuješ svoji sebičnosti njegovo umetništvo, žrtvovala si svojemu ubogemu nečimernemu pohlepu mogočno, kraljevsko življenje. —

O ljubljenc moj, ubogi sladki moj ljubljenc, kaj je naredila iz tebe?!

Kralja sem ljubila. V gozdnem zatišju ob veselem binkoštnem času si je postavil svoj prestol v mojem srcu . . . V prav-

ljčne daljine me je nesel, v mramornate gradove, okrog katerih so se ovijale škrlatastorudeče kobuljice, na rubinasto zvezdo Aldebaran, na demantno se lesketajoči Sirij. — Bel labod in črn labod sta plula brezglasno tja po svetlikajočem se jezeru . . . In bezgov vonj je obdajal naša čela; za nami se je dvigala visoka, zavetje nudeča skala, pred nami se je spenjala kvišku velika pasijonka. — In ti si naslonil glavo na moje rame ter poljubil moje srce, katerega utripanje bodeš slušal s skrito lokavo radostjo še v večnem mraku svoje smrtne ure . . . In molče sva si pripovedovala vse, svoje gorje, vso najino srečo; brez besed sva govorila drug z drugim, in mej najinimi solzami se je svetlikal v vsej veličini sveti smeh. Tako sva pila sekundo večnosti, in potem sva korakala pokrepčana, posvečena in srečna v mrzlo ničvo življenje.

„In sedaj hočemo ustvarjati, Lilit — o Bog, kako hočemo ustvarjati!“

Binkoštni dež šumi in — po preteku jednega leta doni zadrženo v moji duši tvoj radostni vzklik. Ubogi, sladki, kraljevi moj ljubljenc, kaj je naredila iz tebe!

Strašno te obtožujem, Marijana. Nikdar ni bil tvoja last, nikdar ga nisi razumela, in vender si držala v železnih vezeh njega, katerega bi bila naredila svoboda kraljev v kraljestvu velikih duhov. Tvoja ničemernost ni mogla prenašati, da bi mu dalš druga,

česar mu ti nisi mogla dati. Vedela si, da te ni nikdar ljubil, a bila si dovolj nesramna — ko si čitala skrivoma moja pisma v njegovi pisalni mizi — da si mu rekla v solzah in s hinavskim velikodušjem — o le ženska pozna žensko —: „Svoboden si, ostavljam te — toda v smrt grem, in otroka vzamem seboj;“ — vedela si le predobro, da te on s svojo senzitivno dušo v svoji brezmejni dobroti s to grožnjo ne bo nikdar pustil iti —

In ko se njegova duša vkljub vsemu temu ni mogla ločiti od mene, ki sem mu bila svoboda, ljubezen, tvorna moč in bodočnost, tedaj — o kako brezstidno glumaštvo! — tedaj si me pozvala v svojo hišo, Marijana, ter si mi ponudila čašo prijateljstva in domači „Ti“ — in morala sem pri vsej ostudni komediji sodelovati radi njegove blažene slepote. In ko me je v svoji hiši pritisnil ljubeznipoln na srce, — tedaj — Marijana, ali še veš?!

Čaša, katero si imela v rokah, je zazvenketala, in črepinje so se razdrobile. Zelenkasto bleda si stala poleg naju pri oknu in . . . oh, Marijana, da sem te v prvem strahu prve sekunde potegnila nazaj z okna! V mojih možganih je zablisnila le jedna grozna misel, kako bode on to prenašal, on, Marijana! — sicer bi te bila mirna pustila skočiti, in smeje se bi ti otresla raz sebe vsak gibljaj vesti radi

trdi, da je dospela avstrijska politika do točke, kjer ni več izhoda. Grofu Claryju se je misija docela ponesrečila in bržčas se ponesreči tudi Wittku. „Božično ministrstvo“ ima dve glavni nalogi: dognati s § 14. drž. potrebe in pripraviti novo definitivno koalicijsko vladno. Prva naloga ni teška, a tem težavnejša je druga. Ako se mu posreči, da dožene spravo med Nemci in Čehi ter zgradi novo veliko koalicijsko večino, postane Wittke Bismarck Avstrije. V bodoče upravne konference vlada ne poseže aktivno. Vdeležili se jih bodo le zaupniki obeh narodov. Vendar pa bo usoda Wittkovega kabineta odvisna od uspeha teh konferenc, kajti brez sprave ni koalicije. Wittke je torej na praških dogodkih zelo interesiran in morda imajo oni prav, ki menijo: „Božično ministrstvo ne bo pustno“. Spravne konference pa ne obljublajo posebnega uspeha. Stališče Čehov je označeno s tem, da vztrajajo pri svoji zahtevi, naj se upelje iznova češki notranji uradni jezik. Napram kabinetu Wittka stojé Čehi docela objektivno. Proti temu kabinetu ne bodo stavili niti ministrske obtožnice, nego prepusté to nemškimi opozicijskim strankam, ki bodo v konsekvenci svojega prejšnjega postopanja to vsekakor morale storiti. Čehi se bodo vsedli za konferenco mizo ter obravnavali, toda pozitivnega rezultata ne bo, kajti obe stranki morata vztrajati pri svojih zahtevah ter prav nič odnehati, sicer jih steró radikalci. Kaj se zgodi potem, ne ve nihče. Pripoveduje se, da ima Wittke ta-le načrt: Ako se sprava izjalovi, se češki uradni jezik uvede naredbenim potom. Hkratu se poloti Wittke ustvarjenja nove večine. Združiti name-rava Poljake in katoliško narodno stranko z nekaterimi levičarskimi strankami, z ustavovernimi veleposestniki, s krščanskimi socialisti in nemškimi naprednjaki, eventualno tudi z nemško narodno stranko v novo koalicijo. Informator lista „Reichswehr“ dvomi, da bi se Wittku posrečilo razbiti sedanjo avtonomistično večino, desnico, ki je zopet jedina. Tudi Wittke bo izprevidel, da je kakor Clary preslab za to. „Seveda“ — piše omenjeni poljski parlamentarec — „ne bo imela in ne more imeti desnice ničesar proti temu, če se ji pridružijo posamezne skupine levice, morda krščanski socialisti ali ustavoverni veleposestniki. To se bo morda zgodilo brez upliva vlade. Nikar naj se pa ne misli, da je desnica zato prinašala tri leta vse možne žrtve, da je zato vedno zapostavljala svoje programatične interese, da bi se dala potem kakor bi bila brez volje po kakem provizoričnem ministru razbiti. Mi, stranke desnice, smo se zopet našli in zjediniili, in čas dokaže, da je to jedinstvo v interesu države in narodov“.

Dr. Ludovik Schlesinger.

Nemci na Češkem imajo smolo. Talentov neštejejo mnogo med seboj, a še ti jim mrjo. Za konciliantnim, simpatičnim Schmeykalom je umrl sedaj njegov naslednik v vodstvu, dr. Schlesinger. Pokojnik je bil strasten Nemeč in dosleden nasprotnik Čehov, katere bi bil rad potisnil na drugo

gove bodočnosti... Oh, da sem te potegnila nazaj z okna!! Kajti danes, Marijana, danes vem, da ne bi bila doli skočila. —

Od istega trenutka se je pričel najin boj. Boreč se s prsimi na prsih s teboj, sem videla preko tvoje rame, kako se mi je bližalo nekaj brezimnega, groznega... Videla sem, da je mož, katerega sem tako besno ljubila, krotek kralj miru, in nikak bojovnik junak... mogel ni stopati preko mrtvecev, mogel ni niti ranjati radi svoje ljubezni, in zato je moral on, ki je bil moj boljši, moj mehkejši jaz, propasti radi tebe... In jaz sem se borila proti tebi s hropečim dihom, z močmi obupanosti, bila sem kruti, neizprosni boj ženske z žensko. Čutila sem tvoje zobe v svojem mesu; in čim globlje so se zasajali, čim hujše so me boleli, tem bolj sem čutila, da je on, ki je bil moj drugi jaz, slabel v tvojem kačjem objemu, kako je tvoja ljubeznivost trla njegovo dušo — oh, in moj kraljevski orel je zganil svoje peruti, katere naj bi ga bile nesle k solncu, in dnevna tlaka mu je uničila telo in moč tvorjenja — in pisal je za kruh, za ubogi, domači, vsakdanji kruh za ženo in otroka...

Marijana, pisal je naročene pesmi, za denar — semnje pesmi, Marijana!

— In vse to si ti gledala z odprtimi, triumfiračnimi očmi, in bila si srečna in ponosna, da si ga le imela....

(Konec prih.)

mesto dežele. Vendar pa je bil sedaj prevladajočemu nemškemu radikalizmu še premalo odločen. Ako bi ga ne vzela smrt, bržčas bi doletela i njega usoda Lipperta ter bi se moral umakniti radikalnejšemu elementu. Dr. Schlesinger je skušal dognati spravo med Čehi in Nemci ter je smatral deželni zbor za jedino pravo mesto, kjer se more to zgoditi. Bil je izboren zgodovinar, ravnatelj realke in deklinškega liceja v Pragi. Čehi obžalujejo njega smrt, kajti boj bode po Schlesingerjevi smrti na Češkem še brezobzirnejši.

Cesar Viljem se je udal.

Cesar Viljem je iznenadil Berlinčane z lepim božičnim darom, potrdil je namreč dr. Kirschnerja višjim županom. Dr. Kirschner je bil izvoljen višjim županom 23. junija 1898., torej pred poldrugim letom, a cesar ga ni hotel potrditi. Vzrok tega je bila monumentalna ograja gomile v marčnih dneh padlih rodoljubov. Seveda je vladala radi tega med vlado, oziroma med dvorom in občinskim zastopom velika napetost, ki se je pokazala javno pri raznih prilikah. Ko pa so 23. t. m. v takozvani „Siegessallee“ odkrili spomenik izbornega kneza Jurja Viljema, je cesar podal dr. Kirschnerju roko z besedami: „Gospod višji župan, čestitam Vam in mestu Berlinu!“ Cesar Viljem se je torej udal, in Berlinčani so priredili svojemu višjemu županu takoj ovacije. Še nedavno je cesarica z jako neprijaznimi besedami obsojala berlinski občinski zastop, češ, da se ondi vrše neumestne debate, in da je za zidanje novih cerkev premalo unet. Berlinski časopisi so takrat prav rezko prijemali vlado in dvor, a danes je cesar odnehal. Sprevidel je pač, da ima že itak med delavstvom dovolj sovražnikov, in da zato ni treba, da ga sovražijo še meščani. Gotovo je potrditev Kirschnerja za politični položaj v Berlinu velike važnosti.

Vojna v Južni Afriki.

Radi popolne nesposobnosti angleških generalov na bojiščih proti jun. Burom jim je londonsko vojno ministrstvo ukazalo, da se morajo vsi docela vzdržati ofenzive ter mirno počakati, da dospeta v Južno Afriko maršal Roberts in lord Kitchener. Roberts hoče združiti tedaj razdeljene divizije generalov Gatacre, French, Warren in Methuen ter iz severne Kaplandije z vso zedinjeno silo prodreti proti Bloemfontainu. Angleški poslanik v Carigradu je naprosil turškega sultana, naj dovoli, da bi se smele poslati egiptovske čete v Južno Afriko ter mu je obljubil denarno odškodnino. Sultan še ni odgovoril poslaniku. Med tem pa se širi ustaja v kapski koloniji bolj in bolj. Buri so poslali agitatorje na vse strani, ki navdušujejo Afrikanderje, naj se dvignejo ter otresó angleškega jarma. Ako bi se Afrikanderji v Kaplandiji zedinili z Buri Transvaala in republike Oranje, bi mogli pognati Angleže iz Južne Afrike ter jo osvoboditi. Angleži imajo torej hude skrbi, zlasti še, ker se v Kanadi nekaj giblje. Fenierci v Severni Ameriki se pripravljajo, da vderó v Kanado ter tako prisilijo ondotne Angleže, da obdrže vse tamošnje čete doma in jih ne pošljejo proti Burom. Pa tudi Rusi se nekam sumljivo sprehajajo v vzhodnji Aziji, zato tudi ondotne angleške čete ne smejo zapustiti svojih garnizij. Teško bo torej Angležem nabrati toliko novih čet (50.000 mož), kolikor so namerjali. Z bojišča ni nobenih novih važnih poročil, kar je naravno, ker je obrnjena sedaj vsa skrb Angležev, da se pomaknejo čim dlje nazaj od Burov, ki imajo naravnost neverjetno izborne to-pove. — Značilno za protestantske Bure je njihovo sovraštvo do katoličanstva. Katoliški francoski list „Gaulois“ poroča v svoji zadnji številki, da med Buri ne dobi nihče nobene javne službe, ako se ne izkaže, da je po veri protestant. Vsled pritiska raznih držav se je v zadnjem času v tem oziru vsaj nekoliko izboljšalo, toda Buri katolikom prej ko slej ne zaupajo nobene važne službe. Predsednik Krüger, ki je jako pobožen in pošten mož, ima namreč trdno prepričanje, da je vsaka vera, tudi paganska boljša kakor katoliška.

Dopisi.

Z dežele, 26. decembra. (Pred svetim letom.) Gospod urednik! Prihodnje leto bo sveto leto, kakor smo izvedeli iz zadnjega, slabo stiliziranega, a fino deklamovanega pastirskega lista. Kakor pa nas

navdaja sprišo množine obljubljenih od-pustkov veliko veselje pred svetim letom, tako se menda vi žalostite, ter se ga bo-jite, kar je pa popolnoma naravno, saj se povsod govori, da nas prinesejo kranjski klerikalci v svetem letu „v žgalni dar“.

Sedaj, ko so že potihnilli razjarjeni glasovi razvnetih kaplančkov, ko se je že umirilo nervozno pretenje in vihtenje blagoslovljenih rok; sedaj, ko se je že posušila slina, ki jim je letela preko neprevi-dnih ustov pri pridodajanju gostobesednih predgovorov in epilogov povodom čitanja zadnjega pastirskega lista, sedaj, v tem kritičnem trenutku me je obsenčil hudobni duh s toliko silo, da mi je omračil razum in mi vtil v slabe kosti toliko pregrešnega poguma, da se vam še drznem pisati.

Vem, da je to neodpušten greh, pre-pričan sem, da med pisanjem teh vrstic vrezavajo moj monogram na Luciferjev rog, kar velja toliko, kakor kako „čezdajansko“ pismo, ali jaz sem slaboten in se ne morem premagati.

O zadnjem, po vsebini in obliki naj-popolnejšem pastirskem listu našega pre-vdarnega knezoškofa se mnogo in različno govori.

Nekateri se jeze nad vabilom za ro-manje v Rim in nikakor jim noče v glavo, da ga v tej stvari še ni zadostno poučilo ponesrečeno romanje v sv. deželo. Hudobnejši pa si pripovedujejo o neki tajni dis-penzi, ki se je baje izdala, in na podlagi katere bo mogoče starejšim župnikom biti deležnim vseh odpustkov, ako pošljejo mesto sebe le kuharico — v Rim.

Nekateri brezverski narodnjaki doka-zujejo, da bi bilo moralo državno pravd-ništvo pravzaprav konfiscirati zadnji pa-stirski list. To svojo trditev podpirajo s tem, da njegova nezmotljivost sili svoje ovčice k bojkotu njemu neljubega časopisja, da pomirjuje strasti s tem, da nove vzbuja in da propagira ideje, kako bi se odpravili stroji in topovi. Seveda tako drzni niste niti vi, gospod urednik, da bi si upali kaj takega misliti.

Sveto leto je rodilo knezoškofu srečno misel, kako bi se zatlro svobodomiselno časopisje. In iz ljubezni do Boga in v večjo čast njegovo je izrekel težko prokletstvo nad vašim listom, nad „Rodoljubom“, „Rudečim praporom“ in „Ljubljanskim Zvonom“.

Ribniške tercijalke so uganile, da je prepovedani „ljublanski zgung“ bržčas kak luteranski zvon, ki ne bo smel poslej več zvoniti.

Mali gospod kaplan v Dobropoljah pa je dejal baje, da kdor čita vaš list, gospod urednik, da ima slabejšo vero, nego njegov konj. To je sicer precejšnje razžaljenje ali najhujše pa le ni. Jaz na pr. bi bil bolj razžaljen v slučaju, ko bi bil rekel gospod Žagar, da imam slabejšo vero nego on.

Proti koncu sv. leta se bo rodil „Slovenski učitelj“, na katerega se bodo morali vsi kaplani in župniki naročiti, to pa vem od tod, ker je prva številka tega prepotrebnega lističa že izšla v dobropoljski petjotariji.

Po deželi klerikalci silno agitirajo za mladinski list „Zvonček“. Pravijo, da bo ta list prinašal zelo pikantne slike, te pa imajo naši klerikalni „možakarji“ radi.

V svetem letu nas gotovo ne bo več na dan, gospod urednik! Skoro da mi je hudo pri srcu, ko se poslavljam od vas in če bo le mogoče, bom vam življenje podaljšal, pa naj si tudi nakopljem peklenko kazen. Agitiral bom za vas in vse, ki ste prekleti. Prosim pa hkratu vse tiste, ki imajo tudi še kaj poguma, da store tudi tako. Nabirajmo naročnike za liste, ki so v knezoškofovi nemilosti, in z dobro voljo in malim trudom dosegli bomo, da bo presvetlega prokletstvo postalo za nas pravi blagoslov.

V tem oziru se učimo vstrajnosti in požrtvovalnosti od klerikalcev. Kaj vse ti store za svoje liste! Vsak župnik in kaplan je naročen na vse slovenske liste, ki so klerikalnega kalibra. In nihče ne toži, da mu je neljubo plačati tiste krajcarje, ki jih žrtvuje v strankarske namene.

Gospod urednik! Kar se tiče kozla, ki ga je preobrnil knezoškof z zadnjem pastirskim listom, ko je hotel zadati vam smrten udarec, bodite potolaženi. Tako početje me spominja pravljice o škorpionu, kateri se baje v jezi sam umori. S kon-sumnimi društvi so se kranjski klerikalci

prvič ugriznili v rep, knezoškof pa jih je ugriznil v drugič; velikokrat se pa tako več ne bo treba. Zdravi! Kc.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 28. decembra.

— Osebnosti. Poštinski oficiali so imenovani pošni asistenti Edvard Polst, Josip Pollan, Dragotin Jackl, Hipolit Ballisch, Gabrijel Lindtner, Fran Kallister, Vekoslav pl. Furlani in Dragotin Zottich za Trst; Dominik Leopušček za Opatijo; Fran Galant in Fran Favretto za Pulj; Josip Gruden, Vekoslav Gregorič in Vekoslav Czernich za Ljubljano; slednjič Benedikt Sauli, Ahil Pelican in Ludovik Schwarz za Gorico. Tem povodom sta bila poštna asistenti Adolf Predolin in Euro Hreglich iz Pulja, oziroma Opatije v Trst premeščena.

— Zopet konfiskacija. Škofov pastirski list ni bil konfisciran, dasi se v njem naravnost pozivlje občinstvo na bojkotiranje škofu in njegovim gardi neljubih listov. Škof je popolnoma formalno napovedal bojkot. Postavil je svojo osebo celo nad državno pravdnitvo. To konfiscira samo posamezne številke, škof pa se upa prepovedati tudi vse številke, ki šele v prihodnje izidejo, ne glede na to, če bodo obsegale kaj takega, kar je njemu všeč ali ne. Škof je s svojim pastirskim listom storil kaznjivo dejanje v smislu § 302. kazenskega zakona in drž. pravdnitvo bi bilo moralo vsaj njegov pastirski list konfiscirati. To občuti vsakdo. Vsakomur pravi to zdrava pamet, a zgodilo se to le ni. In vendar bi se to bilo moralo zgoditi, zlasti še z ozirom na plenarno razsodbo najvišjega sodišča z dne 27. oktobra 1896 št. 12384. V tej razsodbi je rečeno o neki tiskovini, ki je priporočala geslo „Svoji k svojim“ in bila radi tega po § 302. kaz. zak. konfiscirana, da svarjenja, kupovati pri narodnih nasprotnikih, ni smatrati samo za sredstvo v konkurenčnem boju, „da dort die Boykottirung der Parteigegner als Gebot der nationalen Interessen erklärt, an den Patriotismus des Empfängers appelliert und diesem nicht unendlich zu verstehen gegeben werde, dass ihn ein Comité überwacht“. Če na mesto „national“ postavimo besedo „religionspolitisch“ in na mesto „Patriotismus“ besedo „Rechtgläubigkeit“, vidimo, da velja razsodba najvišjega sodišča do pičice za škofov pastirski list, zlasti ker je več kakor očitno, da bodo popje „nadzorovali“ vsacega vernika. Da je storil škof s svojim pastirskim listom kaznjivo ščuvanje k sovražnosti v smislu § 302. kazenskega zakona, razvideti je posebno jasno iz definicije, ki jo obsega navedena razsodba najvišjega sodišča o pojmu „Klasse“; po tej definiciji velja ta pojem, ki ga ima § 302. kazenskega zakona v mislih, tudi za take skupine ljudi „die wegen Uebereinstimmung in politischen Ansichten, Interessen oder Zwecken als verbunden und — von anderen Personenmehrheiten unterscheidbar — eben deshalb als eine Gesamtheit betrachtet werden, das ist die politischen Parteien. O tem ni nobenega dvoma, da je škofov pastirski list — da citiramo zopet razsodbo najvišjega sodišča — „geeignet, auf Seiten der Angegriffenen das Vertrauen in die Rechtssicherheit zu erschüttern, vielleicht sogar in erklärlicher Reaction zu Gegenangriffen zu führen, jedenfalls aber Erbitterung hervorzurufen und in solcher Art die zwischen den Parteien bestehenden Gegensätze zu verschärfen“ — in zato vprašamo: Zakaj ni bil konfisciran pastirski list? Ali stoji škof nad zakonom? Ali mar zanj ne velja določba § 302., ki pravi: „Kdor druge k sovražnostim... spodbada ali zapeljati skuša... naj se obsojuje v hud zapor od 3 do 6 mesecev“? Škofov list ni bil konfisciran, pač pa naš list. Odkar je škof pred nekaj tedni v spremstvu nuncija lazil okolu ministrov, od tedaj se naš list posebno pridno konfiscira. To bi Jegliču seveda ugajalo, če bi on smel streljati kamor bi hotel, mi pa bi ne smeli streljati nazaj. Kar je bilo v večrajšnji številki konfiscirano, to so same znane stvari, deloma sodno dognane. V konfisciranem odstavku ni bilo prav ničesar, kar bi se moglo smatrati kot ščuvanje proti duhovniškemu stanu. Konstatirane so bile zgolj nekatere znane dogodbe, a vzlic temu smo bili

Darila.

Uredništvu našega lista so poslali:
Za družbo sv. Cirila in Metoda: G. Franc Slanc v Litiji 23 K; darovali so: Črna potovka najdne 10 K, ostalih 13 K ob raznih prilikah nabrajenih v veseli družbi v gostilni pri Šegaču. — Gpdč. Baudek 6 K, mesto venca na krsto g. Podgornika. — G. Rad. Kolbesen v Središču, mesto doneska za venec pok. g. J. Štrosu z geslom „Vsaka sila do vremena“. — Vesela družba zbrana pri dijaku R. nabrala za ameriškega petelina 6 K. — Rodbina Vrančič 4 K, kot odkupnino od noveletnih voščil. — Skupaj 45 K. — Živelj vsi darovalci!

Slovinci in Slovenke! Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Umri so v Ljubljani:

Dne 22. decembra: Blaž Gostinčar, črevljarski pomočnik, 32 let, Bohorčičeve ulice št. 28, vnetje možganske mreže.
 Dne 23. decembra: Anton Vidrih, delavec, 7 let, Linhartove ulice št. 3, vnetje ledvic. — Marija Skubic, mestna uboga, 74 let, Karlovska cesta št. 7, ostarelost.
 Dne 24. decembra: Anton Podgornik, uradni sluga, 69 let, Kolodvorske ulice št. 16, pljučnica. — Rozalija Maček, gostija, 64 let, Kolišejske ulice št. 2, vodenica in srčna hiba.
 Dne 25. decembra: Friderik Istenič, klučarjev sin, 2 leti, Hranilnična cesta št. 7, jetika. — Angela Klavšek, delavčeva hči, 3 mesece, Krakovski nasip št. 4, božjast. — Marija Cotman, posestnikova hči, 13 let, Na Prulah št. 6, legar. — Ivan Škraba, kajzar, 43 let, Črna vas št. 32, omehčanje možgan.
 Dne 26. decembra: Rajko Lukman, komtor, 21 dni, Resljeva cesta št. 16, življenska slabost. — Marija Zemljak, delavčeva žena, 52 let, Zaloška cesta št. 7, pljučnica.

V deželni bolnici:

Dne 22. decembra: Meta Justin, dnarica, 53 let, bledičnost.
 Dne 23. decembra: Franja Fric, redarjeva žena, 42 let, vnetje ledvic. — Katarina Pipan, gostija, 69 let, naduha. — Marija Šnedic, delavčeva žena, 35 let, blaznost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,3 m. Srednji srčni tlak 736,0 mm.

Dec.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
6.	9. zvečer	736,5	- 4,6	brezvetr.	oblačno	
7.	9. zjutraj	734,3	- 4,8	sr. zahod	sneg	13 mm
	3. popol.	732,7	- 2,6	sl. jzahod	oblačno	
8.	9. zvečer	731,6	- 3,1	sl. jug	sneg	
28.	7. zjutraj	732,5	- 2,9	brezvetr.	oblačno	71 mm
	2. popol.	733,0	+ 0,3	sl. svzhod	oblačno	

Srednja temperatura torka in srede -7,0° in -3,5°, normale: -2,5° in -2,5°.

Dunajska borza

dné 23. decembra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	98	glđ.	45	kr.
Skupni državni dolg v srebru	98	35		
Avstrijska zlata renta	115	30		
Avstrijska krona renta 4%	98	75		
Ogorska zlata renta 4%	115	40		
Ogorska krona renta 4%	94	40		
Avstro-ogorske bančne delnice	921			
Kreditne delnice	372			
London vista	121	37 1/2		
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59	07 1/2		
80 mark	11	81		
80 frankov	9	66 1/2		
Italijanski bankovci	44	70		
C. kr. cekini	5	72		

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKŠ VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 glđ.

Mesto občinskega tajnika v Cerknici je izpraznjeno.

Prošnje za podelitev službe do dné 15. januarja 1900 na (2293—3)
županstvo občine Cerknica.

„NEW-YORK“

družba za zavarovanje življenja.
 Najstarejša mednarodna življensko-zavarovalna družba sveta.

Ustanovljena 1. 1845. — V Avstriji od 1. 1876.

Dne 1. januarja 1899 znašalo je skupno premoženje družbe:
1065 milijonov kron.

Na avstrijski oddelek visokemu c. kr. ministerstvu notranjih zadev v pupilaričnih vrednostih

dozdaj vložena jamščina znaša nad: (1974—3)
15 milijonov kron.

Gavno ravnateljstvo za Avstrijo: Dunaj, I., Graben 8 (v družbeni palači).

Najfinejša kava
 v okusu in dišavi je pristni, naravni Preanger

priznana specialiteta. (21—296)
 Dobiva se v špecijski trgovini **Kavčić & Lilleg** „pri Zlatorogu“ v Prešernovih ulicah.

Izvod iz voznega reda
 veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po oči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzenj, Marijine vare, Hebr, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje.** Osobni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osobni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoldne osobni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiba, Bregencia, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linca, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osobni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osobni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Linca. — **Proga iz Novoga mesta in Kočevja.** Osobni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika.** Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. zvečer. (1206)

Krepak in zdrav deček
 dobrih starišev se sprejme kot učence v trgovino (2321—1)
 Alojzija Pogačnika v Cerknici.

Najboljše berilo in darilo
 je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati)

ter se dobi za predplačilo 1 glđ. 50 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštnemu povzetju pri **Jožefu Valenčiču na Dunaju**

III. Bez., Hauptstrasse Nro. 84, 3. Stiege, II. St., Thür 38. (1589—21)
 Založnik, ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj.

Cena je skrajno znižana, knjig je malo več.

Važno za obrtnike!

Matko Malovič, mizar v Rudolfovem na Kranjskem, opozarjam č. gg. obrtnike in industrijalne podjetnike, čast. gospodo sploh, kateri si mislijo nabaviti najcenejšo gonilno moč za stroje, vodovode, električne razsvetljave i. t. d. naj se odločijo za

„Petrolin-motor“.

Meni je postavil tak motor tukajšnji rojak g. Karol Maintinger, izvedenec v tej stroki in zastopnik za Avstro-Ogorsko. Moj motor deluje izobno že dalj časa brez najmanjših napak, gonilna moč stane za eno konjsko silo 3 kr. na uro.

Ker sem z motorjem vsestransko popolnoma zadovoljen, izrekam tem potom najtoplejše zahvalo za tako dobro in zanesljivo blago. Gospodom obrtnikom vsestransko prav toplo priporočam, da se v tej zadevi obrnejo le do njega, ter jih zagotavljam da bodo najboljše postreženi z dobrimi nasveti, kakor tudi z dobrim in poštenim blagom po najnižji ceni. Naslov mu je: (2298—2)

CARL MAINTINGER, WIEN
 I., Seilerstätte, Liebenberggasse Nr. 1.

Dobiva se povsod!
Najboljše voščilo sveta
 je **Ciril-Metodovo voščilo**
 ker dá brez truda hitro najlepši blišč.
Vzdrži usnje mehko.
 Kdor hoče obuvati ohraniti lepo, bleščeče in trpežno naj kupuje samo **Ciril-Metodovo voščilo.**
 Glavni zalagatelj: **Ivan Drufovka**
 v Gorici, na Travniku št. 5.
 Podružnici v Sežani in Komnu.
 Zaloga vsakovrstnega usnja. Ceniki trgovcem zastojni in franko.
 Zahtevajte povsod!

Gospodična

želi stopiti v službo za voditeljico gospodinjstva ali fino kuharico do 15. januarja 1900.

Ponudbe pod: „Št. 900 poste restante Kranj“ (2325)

V najem ali pa na račun se odda dobro obiskovana

gostilna in prodajalna
 v Preddvoru z vsemi potrebnimi prostori.

Natančneje se izve ustno ali pisмено pri lastniku Francu Selanu v Preddvoru, p. Tupaliče, Gorenjsko. (2324—1)

„Prvo pisarniško moč“

trgovsko popolnoma izobraženo, išče pod ugodnimi pogoji večje trgovsko podjetje.

Ponudbe naj se pošljejo pod: „Veletrgovina 200“ v Ljubljani, poste restante. (2320—1)

Bordeaux-in Marsala-vino.
 Izborna stara vina pripravna posebno za bolnike in okrevajoče, kateri potrebujejo krepčalnih in ojačevalnih sredstev. (2291—2)
Steklenica 3/4 litra držeča 1 glđ.
Lekarna Piccoli v Ljubljani.
 Vnanja naročila proti povzetju.

V resnici samo dobre

gumi galoše
 ruske in ameriške prodaja (2221—6)

Ivan Kordik
 v Ljubljani, Prešernove ulice 10-14.

Najboljša pijača za rodbine!!!
Za praznike
 priporočam (2261—5)

izvrstna izvozna in granatna piva
 češke delniške pivovarne v Budjevicah
 v zabojih po 25 steklenic.

Slavnim rodbinam se za mnogobrojna naročila najtopleje priporočam z odličnim spoštovanjem

Anton Ditrich, Ljubljana
 Marije Terezije cesta št. 2.

Velika izber vin:

Sampanjca, likerjev, ruma, punčnih esenc, ementalskega, grojerskega in pamesanskega sira, pravih francoskih sardin in gorčice.
Kot specialiteta:
Moselski Brauneberger, velika buteljka 1 glđ. 40 kr.
Peter Lassnik
 Wolfove ulice št. 1. (2249—4)

Leopold Tratnik
 pasar in srebrar
 izdelava in zaloga električnih svetilk
 Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27

priporoča prečastiti duhovščini, gg. hišnim posestnikom in slavnemu občinstvu svoje lastne izdelke električnih svetilk, kakor tudi svojo veliko zalogo različnih lestencev, svetilk itd. v raznih oblikah in velikostih iz vseh največjih tovarn. Nadalje priporoča vse semkaj spadajoče steklene in porcelanaste predmete.
 Kar bi se po želji stranke ne dobilo v zalogi, naredim ali preskrbim v kratkem času. **Najnižje cene.** (2253—4)
 Stare petrolejske svetilke, lestence svečnilke itd. prenamerim za električne svetiljavo hitro in poceni.
 Uzorci in ceniki vseh velikih tu- in inozemskih tovarn so na razpolago.
Najcenejše kupiš pri izdelovalatelju.